

Лист до Ріти Штефан,
керівниці відділу безперервної освіти та навчання Державного департаменту США

Шановна Ріта Штефан,

Нещодавно Ви прочитали лекцію "Основи миротворчого процесу" для українських жінок - учасниць проекту "Прогресія". Ваша лекція спричинила багато емоцій в українських жінок. Легко вивчати теорію війни і миротворчого процесу за підручниками. Дуже важко бачити війну на власні очі. Наш мозок відмовляється сприймати те, що формує цю теорію.

Ваша лекція для мене була надзвичайно цікава і корисна. Ця лекція доповнила мої знання про міжгрупові конфлікти, про соціальну психологію, про міжнародне і гуманітарне право. Лекція посилила моє бажання зробити свій внесок у миротворчий процес.

Ви запропонували кожній з нас написати лист і розповісти у цьому листі про все, про що ми думаємо і відчуваємо. Дякую за цю можливість. Я адресую свій лист Вам - людині, яка працює керівницею відділу безперервної освіти та навчання Державного департаменту США

Дорога Ріта!

Мене звати Лариса Пильгун. Я фахівець з оцінювання соціальних проектів громадських та міжнародних організацій. З 2015 року я оцінювала соціальні проекти, які допомагали відновити українські міста і села після війни та допомагали вимушеним переселенцям розпочати нове життя. Війна в Україні розпочалася у 2014 році. Я бачила страшні наслідки цієї війни. 24 лютого 2022 року у перший же день повномасштабного вторгнення Росії в Україну, я побачила війну на власні очі. В цей день через вікно своєї квартири я бачила, як росіяни знищували Гостомель. Проте я відмовилася евакуюватися з Ворзеля, який входить в агломерацію з містами Буча та Ірпінь. Через декілька днів ці міста були окуповані, а їх мешканці зазнали знущань і смерті.

24 лютого ми з колегами домовилися про те, що будемо робити далі. Серед нас не було військових, ніхто з нас не тримав в руках зброю. Але усі ми прагнули бути корисними своїй країні у цій війні. Ми мали багато друзів і колег в інших країнах. Ми вирішили використати усі наявні можливості, аби інформувати світ про все, що відбувається навколо нас.

Оскільки у Ворзелі зникли світло та інтернет, я та мій чоловік поїхали до друзів. З собою ми взяли документи, собаку і 3 котів. Це, як виявилось пізніше, врятувало нам усім життя. Додому ми змогли повернутися лише на початку травня, після того, як Збройні Сили України звільнили міста і села навколо Києві від російських загарбників.

Весь березень та квітень ми жили у друзів. Усі ми були в зоні активних бойових дій. На власні очі ми бачили, як російська військова техніка знищила 2 автівки з цивільними – загинули волонтери, які намагалися евакуювати жінок і дітей. На

жаль, ми ніколи не дізнаємося їх імен – вмить автівки з людьми перетворилися на обпалений метал із дрібними людськими рештками. В той день ми розпочали документувати воєнні злочини. Документування воєнних злочинів триває і зараз. До процесу документування воєнних злочинів приєдналися інші волонтери, організації і влада.

Ми з чоловіком писали про все, що бачили, фотографували усе, що відбувалося навколо, збирали усю інформацію про цю війну від друзів і колег і викладали в Інтернет. Соціальні мережі блокували наші спроби розповісти правду про війну в Україні, тому ми почали використовувати для поширення інформації інші ресурси - сайти та електронну пошту. Ми зверталися до наших колег з інших країн із проханнями зупинити російську агресію. Ми зверталися до росіян, з якими до війни святкували родинні свята, навчалися і працювали, із проханням зупинити свою владу і не брати участь у війні проти родичів. Ми намагалися усім пояснити, що це війна, а не «спеціальна операція», що в Україні немає підстав для введення російської армії.

Весь березень у Києві, Гостомелі, Бучі, Ірпені, Ворзелі, Макарові та навколишніх селах було справжнє пекло. Навколо все горіло. Росіяни з першого дня знищували цивільних людей, їх будинки, цивільну інфраструктуру. Ми фільмували знищені лікарні, пологові будинки, церкви, школи, садочки, будинки, автівки. Ми спілкувалися з людьми, які бачили на власні очі усе, що відбувалося навколо. Люди, які вижили, були єдиної думки – навколо відбувається геноцид українського народу, оскільки ми спостерігали не захоплення природних, енергетичних та людських ресурсів, а їх свідоме знищення, випалювання українських міст і сіл вогнем так, щоб там не лишалось нічого живого. Це триває досі в інших містах і селах України.

З часом ми зрозуміли, що потрібно також розповідати про те, як українці об'єднуються для боротьби з ворогом і для виживання в умовах війни. Люди з воєнним досвідом взяли до рук зброю і не пустили росіян в столицю, досить швидко звільнили окуповані міста і села у Київській області. До ЗСУ пішло багато добровольців. В ЗСУ можна побачити представників різних професій, у тому числі людей науки і мистецтва. Люди без воєнного досвіду охороняють майно громади, допомагають старим і хворим, доглядають за домашніми тваринами та фермерськими господарствами. Кожен намагається бути корисним. Усі діляться харчами і речами першої необхідності. Влада, бізнес і громадянське суспільство робили і роблять фантастичні речі задля перемоги. Ми дякуємо кожному, хто допомагає українцям пережити ці важкі часи.

У 2015-2018 роках я оцінювала результати відновлення Донецької і Луганської області в рамках діяльності ООН. Відновлені міста і села зараз знову непридатні для життя. Більше того – знищена унікальна флора і фауна, зруйнований промислово-енергетичний комплекс зі значними запасами корисних копалин та потужним виробничим потенціалом.

Я думала, що я морально готова до війни. Я бачила наслідки війни на Сході України, я спілкувалася з вимушеними переселенцями ... Але я помилилася. Навіть сьогодні, через багато місяців після деокупації, я не можу без сліз дивитися на спалені міста і села Київщини, чути як гинуть знайомі і друзі, як гинуть діти моїх друзів. Щодня зазнає руйнувань цивільна та енергетична інфраструктура України, щодня гинуть люди, втрачають дах сотні цивільних людей. Щодня гинуть люди від того, що немає світла і зв'язку і не можна викликати лікаря чи зробити операцію, доглянути за хворими і новонародженими. Мені сьогодні так само страшно, як було страшно у перші дні війни, коли я засинала і просиналася під звуки вибухів,

коли я возила гуманітарну допомогу полями, які щойно зазнали обстрілів. Після чергової атаки на енергетичну інфраструктуру я не можу працювати і сплачувати податки, оскільки немає світла та інтернету. Мій день починається і закінчується новинами про руйнування і смерть.

Колись я була викладачем з питань європейської інтеграції і розповідала своїм студентам про Європейські інституції та інші міжурядові організації. Пізніше я зацікавилася соціальною психологією. Наразі я шукаю пояснення міжгруповим конфліктам і війні. Я багато років співпрацюю з міжнародними і донорськими організаціями. Мій чоловік - доктор політичних наук. Він - правозахисник. Він працює в Центрі громадянських свобод. Ця організація отримала Нобелівську премію миру у 2022 році. Ця організація зосередила свої ресурси та зусилля на порятунок цивільних українців, які знаходяться у полоні росіян.

Ми часто спілкуємося з представниками міжнародних організацій, які нам кажуть, що перемога України в цій війні – виклик для міжнародної спільноти. Україна має тисячолітню традицію державності. Під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників українські території неодноразово потрапляли під владу держав-завойовниць, люди ставали їхніми підданими та об'єктами політики денаціоналізації. Трохи більше 30 років Україна є незалежною державою, з яких 8 років ми знаходимося в стані війни та окупації частини її територій. Український народ має тривалу історію національної визвольної боротьби та досвід громадянської непокори з приводу внутрішньої і зовнішньої політики країни. У той же час міжнародна спільнота висловлює подив щодо небажання українців повертатися в російську імперію. І це дивує вже українців.

Ми часто кажемо представникам міжнародних організацій про те, що сучасні правила миротворчості та заходи щодо запобігання і вирішення збройних конфліктів є неідеальними, а законодавство та алгоритми захисту прав людини потребують перегляду відповідно до нинішніх реалій. Ми запрошуємо в Україну фахівців для того, аби зрозуміти проблему із середини, для того, аби виробити нові правила гри. Від нас міжнародні організації вимагають реформ, але самі не готові до реформи гуманітарного права, яке не відповідає вимогам сьогодення.

Ми ініціювали дослідження гуртування і самоорганізації українського суспільства у протидії російській агресії, аби мати пояснення саме такого розвитку подій в Україні від науковців та експертів. Поки ми бачимо, що українці прагнуть свободи і здатні самоорганізуватися і 21 столітті так само як в 16 (коли почався козацький рух за свободу). Ми хочемо змінити ставлення міжнародної спільноти до українців. Ми хочемо, аби нас сприймали окремо від російської імперії. Ми цього заслуговуємо.

Ще з 2015 року я брала участь у дослідженнях впливу російської пропаганди на міжнародну спільноту щодо українських питань. Мене наразі дуже лякає вплив брехні на прийняття рішень, небажання бачити очевидні речі, готовність піддаватися маніпуляціям і створювати передумови для подальшого насилля. Мене лякає готовність пожертвувати мільйонами українців заради бізнес інтересів окремих людей. Мене лякає замовчування екологічної і гуманітарної катастрофи у центрі Європи. Ми хочемо звільнити Україну не лише від воєнної, але й від інформаційної агресії з боку Росії. Ми прагнемо назавжди позбутися загрози з боку східного сусіда. Ми хочемо здійснити мрію наших предків – мати суверенність і свободу.

Цей лист я пишу зі столиці України - Києва. Я знаходжуся серед великої кількості українців, які живуть і працюють всупереч війні, невизначеності, відсутності умов для життя і роботи. Українці в березні сподівалися на допомогу міжнародних

організацій. Зараз українці сподіваються насамперед на себе. Їх переповнює біль та ненависть, але ці емоції їх роблять сильними, витримати будь-які випробування. Я пишаюся, що я – одна з них. Я нікому не бажаю тих випробувань, які довелося зазнати мені, але у мене немає сліз і болю. У мене є бажання йти до перемоги без будь-яких компромісів. Я усвідомлюю, що кожне моє слово може бути останнім. Але я виконую те, про що домовилися з колегами 24 лютого – розповідати світу правду про Україну. Це моє розуміння миротворчості. Це мій внесок в мир на моїй землі.

З повагою та побажаннями миру Вам та Вашій родині

Лариса